

Inspraakbundel

Reacties op voornemen en participatie 'Net op zee Nederwiek 3'

Inspraakpunt Bureau Energieprojecten
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN
www.bureau-energieprojecten.nl

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf	3
Kennisgeving.....	5

MONDELINGE, SCHRIFTELIJKE EN DIGITALE REACTIES EN ZIENSWIJZEN:

Opzoektabel mondelinge, schriftelijke en digitale reacties	9
Alfabetisch overzicht organisaties en reacties	10
Reactie 202200432 tot en met 202200525.....	11

Woord vooraf

Van vrijdag 30 september 2022 tot en met donderdag 10 november 2022 lag het voornemen en het voorstel voor participatie voor het project Net op Zee Nederwiek 3 ter inzage. In deze periode kon u hierop reageren.

Wat houdt het project in?

Het project bestaat uit meerdere onderdelen: de realisatie van een ondergrondse hoogspanningsverbinding (kabel) van windenergiegebied Nederwiek 3 naar Moerdijk of Geertruidenberg, een converterstation op zee én op land en de aansluiting op het landelijk hoogspanningsnet. Meer uitleg over het project vindt u in het 'Voornemen en participatievoorstel', gepubliceerd op <http://www.rvo.nl/nederwiek3>.

Wat doet het ministerie en wat doet TenneT?

Voor de hoogspanningsverbinding is de rijkscoördinatieregeling (RCR) van toepassing. Dit betekent dat de Minister voor Klimaat en Energie de besluitvorming coördineert en samen met de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening bepaalt waar de verbinding komt. Naar verwachting treedt 1 januari 2023 de nieuwe Omgevingswet in werking, waar de RCR-procedure is opgenomen wordt. Daarom wordt voor dit project vanaf de start gewerkt volgens de eisen van de nieuwe Omgevingswet. TenneT is verantwoordelijk voor de aansluiting van windparken op zee op het landelijke hoogspanningsnet.

Waarom is dit programma nodig?

Nederland stapt over op groene energie. Om de doelstellingen uit het Klimaatakkoord te halen worden extra windparken op zee gebouwd. De windenergie uit deze windparken moet aan land worden gebracht. In de Verkenning aanlanding wind op zee 2030 (VAWOZ 2030) is onderzocht wat kansrijke opties zijn voor extra aansluitingen van windparken op zee op het landelijke hoogspanningsnet. Meer informatie hierover is te vinden op www.rvo.nl/verkenning-aanlanding-wind-op-zee-vawoz. Uit deze verkenning bleek onder meer dat een verbinding vanuit windenergiegebied Nederwiek naar Moerdijk of Geertruidenberg kansrijk is.

Samenhang met andere projecten

Uitgangspunt voor Nederwiek 3 is een tracé op zee dat parallel loopt met het beoogde tracé voor Nederwiek 1 en 2. Op land wordt een route door de binnenwateren onderzocht.

Daarnaast onderzoeken TenneT en EZK of inpassing van een hoogspanningsverbinding mogelijk is in of eventueel naast de buisleidingenstrook van Rotterdam naar Duitsland en Chemelot. Het buisleidingenproject zelf doorloopt een nog op te starten aparte procedure en is geen onderdeel van het project Nederwiek 3.

Naar verwachting zal eind dit jaar de procedure voor het programma VAWOZ 2031-2040 starten. Binnen dit programma worden nieuwe aanlandlocaties onderzocht voor de realisatie van extra windenergie tussen 2031-2040.

In het voornemen en participatievoorstel staat omschreven hoe de ontwikkeling van deze projecten wordt meegenomen binnen de procedure van dit project.

Reacties

Op het voornemen en voorstel voor participatie zijn binnen de reactietermijn in totaal 13 reacties binnengekomen. De reacties zijn integraal opgenomen in deze inspraakbundel. U kunt deze inspraakbundel downloaden van <http://www.bureau-energieprojecten.nl>.

Wat gebeurt er met uw reactie?

Uw reactie op het voornemen wordt betrokken bij het opstellen van de zogenoemde concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (cNRD). In de cNRD staat welke locatie- of tracé-alternatieven in de volgende fase van het project worden onderzocht en hoe het onderzoek wordt gedaan. In de komende maanden heeft u ook de mogelijkheid om hierover mee te denken en input te leveren. De cNRD zal naar verwachting in april 2023 ter inzage liggen. Uw reactie op het voorstel voor participatie wordt gebruikt om het participatieproces verder uit te werken.

Wilt u meer weten?

Meer informatie over de procedure van Net op zee Nederwiek 3 en alle bijbehorende documenten vindt u op www.rvo.nl/nederwiek3. Meer informatie over het project vindt u op www.netopzee.eu. Heeft u vragen over de procedure? Bel dan met telefoonnummer 070 379 89 79.

Kennisgeving 'Voornemen en participatievoorstel' Net op zee Nederwiek 3, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (hierna EZK) en TenneT TSO B.V. (hierna TenneT) willen een 2 Gigawatt (GW) hoogspanningsverbinding realiseren van het nieuwe windenergiegebied Nederwiek 3 op de Noordzee naar een hoogspanningsstation op het vasteland. We nodigen burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen van harte uit om mee te denken over de plannen voor dit project.

Wat houdt het project in?

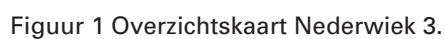
Het project bestaat uit meerdere onderdelen: de realisatie van een ondergrondse hoogspanningsverbinding (kabel) van windenergiegebied Nederwiek 3 naar Moerdijk of Geertruidenberg, een conversterstation op zee én op land en de aansluiting op het landelijk hoogspanningsnet. In figuur 1 ziet u de tracé-alternatieven die op dit moment in beeld zijn om nader te onderzoeken. Meer uitleg over het project vindt u in het 'Voornemen en participatievoorstel', gepubliceerd op www.rvo.nl/nederwiek3.

Wat doet het ministerie en wat doet TenneT?

Voor de hoogspanningsverbinding is de rijkscoördinatieregeling (RCR) van toepassing. Dit betekent dat de Minister voor Klimaat en Energie de besluitvorming coördineert en samen met de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening bepaalt waar de verbinding komt. Naar verwachting treedt 1 januari 2023 de nieuwe Omgevingswet in werking, waar de RCR-procedure in opgenomen wordt. Daarom wordt voor dit project vanaf de start gewerkt volgens de eisen van de nieuwe Omgevingswet. TenneT is verantwoordelijk voor de aansluiting van windparken op zee op het landelijke hoogspanningsnet.

Waarom is dit project nodig?

Nederland stapt over op groene energie. Om de doelstellingen uit het Klimaatakkoord te halen worden extra windparken op zee gebouwd. De windenergie uit deze windparken moet aan land worden gebracht. In de Verkenning aanlanding wind op zee 2030 (VAWOZ 2030) is onderzocht wat kansrijke opties zijn voor extra aansluitingen van windparken op zee op het landelijke hoogspanningsnet. Meer informatie hierover is te vinden op www.rvo.nl/verkenning-aanlanding-wind-op-zee-vawoz. Uit deze verkenning bleek onder meer dat een verbinding vanuit windenergiegebied Nederwiek naar Moerdijk of Geertruidenberg kansrijk is.

Figuur 2 Binnen de blauwe stippellijn: schematische weergave van het project Net op zee Nederwiek 3

Samenhang met andere projecten

Uitgangspunt voor Nederwiek 3 is een tracé op zee dat parallel loopt met het beoogde tracé voor Nederwiek 1 en 2. Op land wordt een route door de binnenwateren onderzocht.

Daarnaast onderzoeken TenneT en EZK of inpassing van een hoogspanningsverbinding mogelijk is in of eventueel naast de buisleidingenstrook van Rotterdam naar Duitsland en Chemelot. Het buisleidingenproject zelf doorloopt een nog op te starten aparte procedure en is geen onderdeel van het project Nederwiek 3.

Naar verwachting zal eind dit jaar de procedure voor het programma VAWOZ 2031-2040 starten. Binnen dit programma worden nieuwe aanlandlocaties onderzocht voor de realisatie van extra windenergie tussen 2031-2040.

In het voornemen en participatievoorstel staat omschreven hoe de ontwikkeling van deze projecten wordt meegenomen binnen de procedure van dit project.

Participatie: uw mening en inbreng zijn belangrijk

Het project raakt de belangen van veel partijen zoals burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen. Het Ministerie van EZK en TenneT vinden het daarom belangrijk dat al deze partijen de mogelijkheid hebben om ideeën in te brengen en mee te denken bij het project. In het voornemen en participatievoorstel staat beschreven hoe de verschillende partijen worden betrokken in verschillende fasen van het project. Het participatieplan wordt geactualiseerd bij belangrijke momenten in het project.

Wilt u reageren?

U kunt van vrijdag 30 september tot en met donderdag 10 november reageren op het voornemen en het participatievoorstel. In deze periode kunt u deze documenten bekijken op www.rvo.nl/nederwiek3. Op papier kunt u de documenten tijdens openingstijden bekijken bij het Ministerie van EZK en op het gemeentehuis van de gemeenten Geertruidenberg, Moerdijk, Hellevoetsluis en Goeree-Overflakkee.

U kunt op drie manieren reageren.

- Digitaal: via de www.rvo.nl/nederwiek3
- Telefonisch op werkdagen tussen 9:00 en 17:00 uur via telefoonnummer 070 379 89 79 van RVO.
- Per post:
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Net op zee Nederwiek 3
Postbus 111
9200 AC Drachten
Wilt u uw brief ondertekenen en uw adres vermelden? Dan sturen wij u per brief een ontvangstbevestiging.

Wat gebeurt er met uw reactie?

Uw reactie op het voornemen wordt betrokken bij het opstellen van de zogenoemde concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (cNRD). In de cNRD staat welke locatie- of tracé-alternatieven in de

volgende fase van het project worden onderzocht en hoe het onderzoek wordt gedaan. In de komende maanden heeft u ook de mogelijkheid om hierover mee te denken en input te leveren. De cNRD zal naar verwachting in april 2023 ter inzage liggen. Uw reactie op het voorstel voor participatie wordt gebruikt om het participatieproces verder uit te werken.

Wilt u meer weten?

Meer informatie over de procedure van Net op zee Nederwiek 3 en alle bijbehorende documenten vindt u op www.rvo.nl/nederwiek3. Meer informatie over het project vindt u op www.netopzee.eu. Heeft u vragen over de procedure? Bel dan met telefoonnummer 070 379 89 79.

Opzoektabel mondelinge, schriftelijke en digitale reacties

In onderstaande tabel kunt u met het registratienummer het nummer van de reactie opzoeken. Door te klikken op uw reactienummer wordt u automatisch doorverwezen naar de reactie. De reacties zijn opgenomen vanaf pagina 11.

Reacties op voornemen en participatie 'Net op zee Nederwiek 3'

Registratienummer	Reactienummer
202200432	202200432
202200433	202200433
202200451	202200451
202200507	202200507
202200509	202200509
202200516	202200516
202200517	202200517
202200518	202200518
202200519	202200519
202200520	202200520
202200521	202200521
202200523	202200523
202200525	202200525

Alfabetisch overzicht organisaties en reacties

Reacties op voornemen en participatie 'Net op zee Nederwiek 3'

Reactienummer	Organisatie
202200521	Gemeente Westvoorne, College van Burgemeester en Wethouders, ROCKANJE
202200451	Leidingenstraat Nederland (LSNed), ROOSENDAAL
202200523	Nederlandse Vissersbond, URK
202200516	Provincie Zuid-Holland, Gedeputeerde Staten, , S-GRAVENHAGE
202200507	Pure Energie Wind B.V., ENSCHEDE
202200518	TotalEnergies E&P Nederland B.V., S-GRAVENHAGE
202200520	Vogelbescherming Nederland, AMERSFOORT
202200517	ZLTO Amerstreek, MADE

Reactie 202200432 tot en met 202200525

Verzonden: 10/5/2022 9:25:29 PM

Onderwerp:

Project: Net op zee Nederwiek 3 Voornemen en participatievoorstel

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]t

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Vindt u dat de juiste alternatieven worden onderzocht? Heeft u nog aanvullingen?

Waarom zo ver landinwaarts een aansluiting van het netwerk in Geertruidenberg of Moerdijk? Op de Maasvlakte zijn toch al voorzieningen, of zijn te realiseren waarvan men gebruik kan maken. Scheelt enorm veel werk en materiaal.

Welke aandachtspunten heeft u voor het uit te voeren onderzoek?

Verder ben ik voorstander van Kernenergie dus waarom daar geen energie in steken en realiseren!!

Kunt u zich vinden in de wijze waarop belanghebbenden uit de omgeving worden betrokken bij het proces? Welke wensen heeft u voor uw eigen betrokkenheid?

Als met belanghebbenden burgers bedoeld wordt is de informatie alleen bedoeld om voor kennisgeving aan te nemen. Het plan is immers al klaar en de voorbereiding zal ook al in een ver gevorderd stadium zijn.

Is en komt er voldoende informatie beschikbaar op de manier die in het voorstel voor participatie beschreven is?

De info van nu is helder.

Verzonden: 10/5/2022 10:04:46 PM

Onderwerp:

Project: Net op zee Nederwiek 3 Voornemen en participatievoorstel

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Vindt u dat de juiste alternatieven worden onderzocht? Heeft u nog aanvullingen?

Geen idee

Welke aandachtspunten heeft u voor het uit te voeren onderzoek?

Zie <https://www.zuid-west380kv.nl>

Zie <https://www.brabant.nl/subsites/windenergiea16>

Zie <https://www.portofmoerdijk.nl/ondernemen/ruimte-voor-logistiek/nieuw-logistiek-park-moerdijk/>

Gemeente Moerdijk specifiek de dorpen Zevenbergschen hoek en Moerdijk met bijbehorende buitengebied is onder andere onderhevig aan bovenstaande grootschalige projecten die de leefbaarheid ernstig onder druk zetten. Nu dit weer, Moerdijk heeft z'n steentje ondertussen wel bijgedragen. Stop ermee....

Kunt u zich vinden in de wijze waarop belanghebbenden uit de omgeving worden betrokken bij het proces? Welke wensen heeft u voor uw eigen betrokkenheid?

Nee. Ik wens leefbaarheid.

Is en komt er voldoende informatie beschikbaar op de manier die in het voorstel voor participatie beschreven is?

Het voorstel is 5 dagen oud??

Verzonden: 10/12/2022 5:45:11 PM

Onderwerp:

Project: Net op zee Nederwiek 3 Voornemen en participatievoorstel

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Wettelijke beheerder van de Buisleidingenstraat

(Mede) namens:

Organisatie: Leidingenstraat Nederland (LSNed)

Vindt u dat de juiste alternatieven worden onderzocht? Heeft u nog aanvullingen?

Ja.

Welke aandachtspunten heeft u voor het uit te voeren onderzoek?

LSNed staat nu genoemd als zijnde een stakeholder in de categorie leidingeigenaar. LSNed is de beheerder van de Buisleidingenstraat conform de wet van 11 maart 1972 (Staatsblad 1972, 145), en heeft een vergelijkbare publieke taak zoals ProRail voor het spoor.

Bij beide tracé varianten is de Buisleidingenstraat betrokken. In de tracévariant IJmuiden Ver Alpha wordt de Buisleidingenstraat gekruist ter hoogte van het Hollandsch Diep. In de andere tracévariant is het logisch dat de verbinding deels wordt aangelegd in de Buisleidingenstraat en in de LSNed leidingentunnel onder het Hollandsch Diep. Het aanleggen van hoogspanningskabels in de Buisleidingenstraat is namelijk toegestaan.

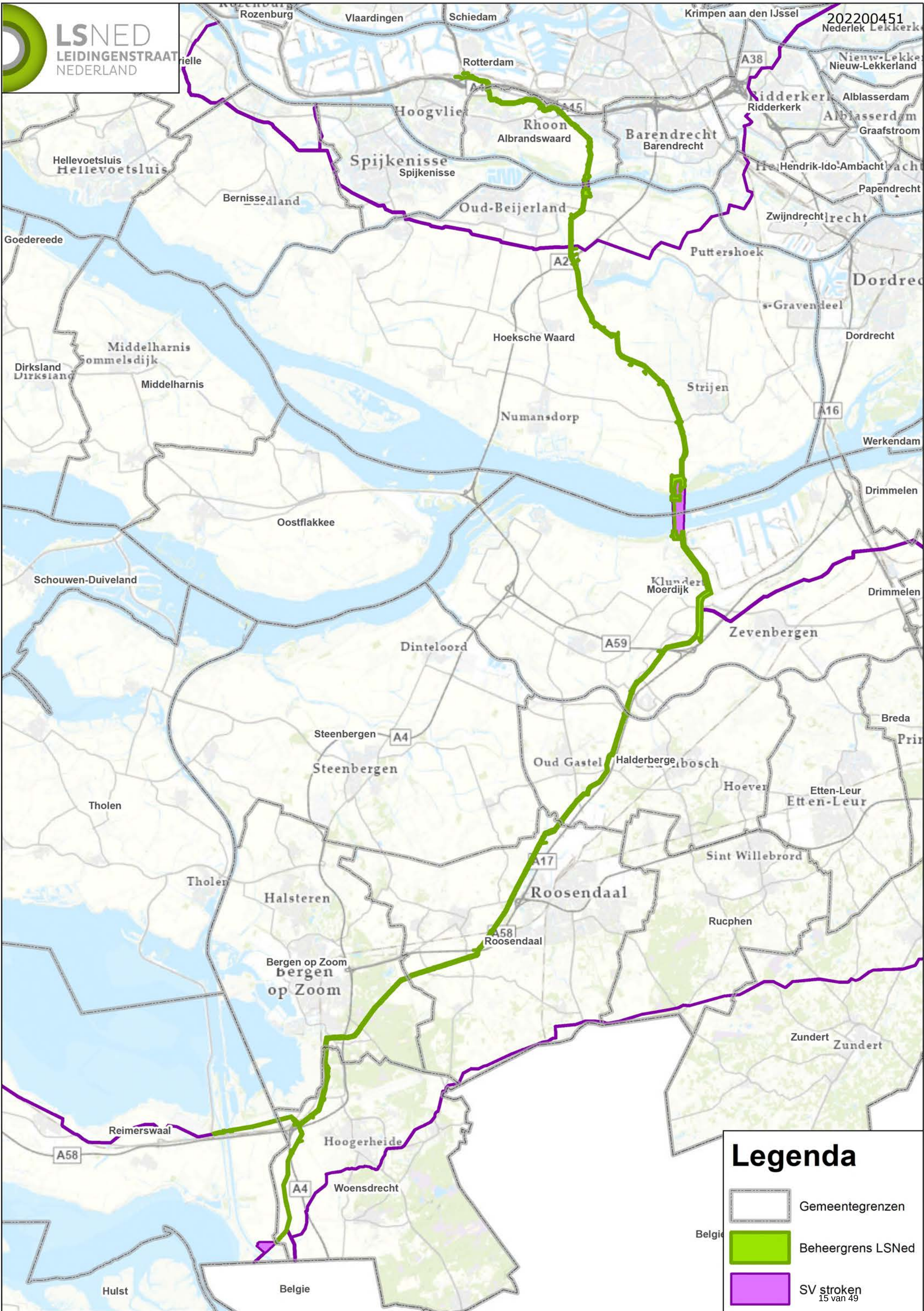
91140924_8160810_220113_Overzichtskaart_LSNed_SV_300dpi_A3.jpg

Kunt u zich vinden in de wijze waarop belanghebbenden uit de omgeving worden betrokken bij het proces? Welke wensen heeft u voor uw eigen betrokkenheid?

Omdat de Buisleidingenstraat of gekruist wordt door de HVDC-verbinding (op een locatie waar nieuwe tunnels of zinkers aangebracht moeten worden in het kader van de energietransitie) of omdat de HVDC verbinding in de Buisleidingenstraat wordt aangelegd willen wij graag als stakeholder direct betrokken worden in het voortraject mede omdat LSNed ook betrokken is bij de Delta Corridor (zowel in de Buisleidingenstraat als in de SVB-stroken). Op deze wijze kunnen wij meedenken hoe aanleg in de Buisleidingenstraat vormgegeven kan worden en hoe dit kan in of naast de SVB stroken welke aansluiten op de Buisleidingenstraat.

Is en komt er voldoende informatie beschikbaar op de manier die in het voorstel voor participatie beschreven is?

Wij vrezen dat er zonder directe betrokkenheid van LSNed onvoldoende (juiste) informatie beschikbaar komt voor het project om een goede afweging te kunnen maken over een ligging al dan niet in de Buisleidingenstraat.

Verzonden: 11/7/2022 1:26:16 PM

Onderwerp:

Project: Net op zee Nederwiek 3 Voornemen en participatievoorstel

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: Pure Energie Wind B.V.

Vindt u dat de juiste alternatieven worden onderzocht? Heeft u nog aanvullingen?

Zie PDF bestand.

91589358_8245697_2022_11_07_Zienswijze_Voornemen_en_participatievoorstel_-_Net_op_zee_Nederwiek_3.pdf

Welke aandachtspunten heeft u voor het uit te voeren onderzoek?

Zie PDF bestand.

Kunt u zich vinden in de wijze waarop belanghebbenden uit de omgeving worden betrokken bij het proces? Welke wensen heeft u voor uw eigen betrokkenheid?

Zie PDF bestand.

Is en komt er voldoende informatie beschikbaar op de manier die in het voorstel voor participatie beschreven is?

Zie PDF bestand.

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Nederwiek 3 Voornemen & participatie
Postbus 111
9200 AC Drachten

Enschede, 7 november 2022

Betreft: zienswijze Voornemen en participatievoorstel – Net op zee Nederwiek 3

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij ontvangt u de zienswijze van Pure Energie Wind B.V., Postbus 3141, 7500 DC Enschede (hierna: Pure Energie) op het Voornemen en participatievoorstel – Net op zee Nederwiek 3 (hierna: Voornemen Nederwiek 3).

Pure Energie heeft na een tender van het Rijksvastgoedbedrijf het ontwikkelrecht verkregen voor de realisatie van windturbines op gronden welke in eigendom zijn van het Rijksvastgoedbedrijf. De locatie voor de beoogde windturbines is gelegen langs de Noordzeeboulevard op de grens van de gemeenten Westvoorne (met ingang van 1 januari 2023 Voorne aan Zee) en Rotterdam. Deze windturbinelocatie is reeds lange tijd als wind locatie uit het convenant Realisatie Windenergie Voormalige stadsregio Rotterdam opgenomen in het beleid van de gemeente Westvoorne en de provincie Zuid-Holland (Partiële herziening VRM Windenergie).

De locatie is weergegeven op onderstaande tekening.

Zoals blijkt uit onderstaande tekening lijkt 1 van de denkrichtingen uit het Voornemen Nederwiek 3 mogelijk te conflicteren met de windturbinelocatie (globaal aangegeven met een rode cirkel). Indien er inderdaad sprake is van een conflict, conflicteert deze denkrichting daarmee ook met het besluit van de Rijksoverheid tot gunning van de windturbinelocatie aan Pure Energie en met het windenergiebeleid van de provincie Zuid-Holland en de gemeente Westvoorne.

Indien er inderdaad sprake is van een conflict, is het daarmee zeer onwenselijk wanneer deze denkrichting wordt meegenomen in de nog op te stellen NRD Nederwiek 3. Wij onderkennen zeker het belang van windenergie op zee en de daarvoor benodigde ondergrondse hoogspanningsverbindingen op land. Maar de realisatie van windturbines op een daarvoor zeer geschikte landlocatie mag daardoor niet belemmerd worden. En zeker niet nu er gelet op bovenstaande kaart alternatieven denkbaar zijn voor de hoogspanningsverbinding waarmee het windinitiatief Noordzeeboulevard zeker niet wordt beïnvloed.

Graag gaan wij met u in gesprek om te bezien of beide ontwikkelingen zonder problemen naast elkaar gerealiseerd kunnen worden. Indien blijkt dat beide ontwikkelingen inderdaad met elkaar conflicteren, verzoeken wij u dringend om de noordelijke denkrichting niet mee te nemen in de NRD Nederwiek 3. Dan wel op voorhand toe te zeggen dat de realisatie van de ondergrondse hoogspanningsleiding Nederwiek 3 op geen enkele wijze een belemmering zal vormen voor de ontwikkeling en exploitatie van windturbines op de locatie Noordzeeboulevard.

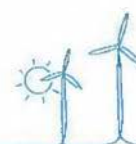
Voor eventuele vragen naar aanleiding van deze zienswijze kunt u contact opnemen met [redacted] via [redacted]

Tenslotte verzoek ik u om ons op de hoogte te houden van de ontwikkelingen met betrekking tot het project Nederwiek 3. Ook daarvoor kunt u contact opnemen met [REDACTED]

Met vriendelijke groet,

PURE ENERGIE WIND B.V.

Verzonden: 11/8/2022 9:44:57 AM

Onderwerp:

Project: Net op zee Nederwiek 3 Voornemen en participatievoorstel

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Vindt u dat de juiste alternatieven worden onderzocht? Heeft u nog aanvullingen?

In mijn ogen is het enige juiste alternatief een alternatief waarbij er sprake is van redundantie.

Welke aandachtspunten heeft u voor het uit te voeren onderzoek?

Ik ben werkzaam binnen de ICT en daar is redundantie iets dat we van nature altijd dienen na te streven als het gaat om infrastructuur en dienstverlening om zo een optimale up-time te kunnen garanderen.

Het geschetste tracé geeft m.i. onvoldoende inzicht of gebruik wordt gemaakt van een nieuw tracé of uitbreiding van een bestaande tracé. Om die reden wil ik als aandachtspunt inbrengen om tijdens het onderzoek de mogelijkheden van een alternatief traject goed te onderzoeken en in kaart te brengen.

Zeer recent nog was er nog de (vermoedelijk) terroristische onderzeese aanslag op gaspijpleiding Nord Stream. Door te kiezen voor diverse tracés is niet 100% te voorkomen dat we gevrijwaard zijn van een dergelijke aanslag, maar het wordt wel bemoeilijkt om de stroomvoorziening allemaal tegelijk 'af te snijden'.

Kunt u zich vinden in de wijze waarop belanghebbenden uit de omgeving worden betrokken bij het proces? Welke wensen heeft u voor uw eigen betrokkenheid?

Ja, aankondiging via landelijke en regionale media is m.i. voldoende. Mogelijk dat berichtgeving via social media ook kan worden ingezet.

Is en komt er voldoende informatie beschikbaar op de manier die in het voorstel voor participatie beschreven is?

Ik had graag ook de huidige tracés op de kaart geprojecteerd gezien.

Verzonden: 11/9/2022 12:32:32 PM

Onderwerp:

Project: Net op zee Nederwiek 3 Voornemen en participatievoorstel

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus

Huisnummer: 90602

Postcode: 2509 LP

Woonplaats: s-Gravenhage

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Overheid

(Mede) namens:

Organisatie: Provincie Zuid-Holland

Vindt u dat de juiste alternatieven worden onderzocht? Heeft u nog aanvullingen?

Zie bijlage

Welke aandachtspunten heeft u voor het uit te voeren onderzoek?

Zie bijlage

Kunt u zich vinden in de wijze waarop belanghebbenden uit de omgeving worden betrokken bij het proces? Welke wensen heeft u voor uw eigen betrokkenheid?

Zie bijlage

Is en komt er voldoende informatie beschikbaar op de manier die in het voorstel voor participatie beschreven is?

Zie bijlage

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
Zie verzenddatum linksonder

Ons kenmerk
PZH-2022-819306669/
DOS-2022-0006002

Uw kenmerk
-

Bijlagen
1

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
De minister voor Klimaat en Energie drs. R.A.A. Jetten
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Nederwiek 3 Voornemen & participatie
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Onderwerp
Reactie op Voornemen en Participatievoorstel Net op zee
Nederwiek 3

Geacht heer Jetten,

Inleiding

Op 28 september 2022 hebt u bovengenoemd voornemen en het voorstel voor participatie toegezonden met de uitnodiging hier zo nodig een reactie op te geven. Bij deze maken wij graag van deze gelegenheid gebruik.

Windenergie levert een belangrijke bijdrage aan de doelstellingen voor schone en duurzame elektriciteit.

Wij waarderen het dat u ons opnieuw in een vroegtijdig stadium bij dit voornemen betreft en ruimte biedt voor inbreng van partners en belanghebbenden.

Dit project is voor onze provincie met name van belang vanwege de mogelijke route door het Haringvliet en vanwege de te onderzoeken route rond de Deltacorridor. Hoewel wij beseffen dat het hier nog slechts het uitspreken van het voornemen van het project betreft willen wij in dit stadium vast een aantal aandachtspunten meegeven.

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Tram 9. Vanaf station
Den Haag CS is het tien
minuten lopen. De
parkeerruimte voor
auto's is beperkt.

Tracé door de binnenwateren naar Geertruidenberg/Moerdijk

Een tracé naar Geertruidenberg door het Haringvliet is eerder op hoofdlijnen onderzocht als mogelijke verbinding voor windpark IJmuiden Ver Alpha. Voor de aansluiting van IJmuiden Ver Alpha is uiteindelijk een ander tracé gekozen. In VAWOZ 2030 is een 2 GW aansluiting naar Geertruidenberg opnieuw voorgesteld, nu vanaf windgebied Nederwiek 3. Het eerder onderzochte tracé naar Geertruidenberg is nu uitgangspunt voor de start van Nederwiek 3.

Wij begrijpen dat er in het kader van VAWOZ 2031-2040 en verder uitrol van wind op zee naar extra aanlandingen moet worden gezocht, maar willen daarbij weer wijzen op de eerder door ons ingebrachte kritische noot bij dat tracé. De aandachtspunten die wij

bij dat tracé destijds inbrachten gelden wat ons betreft nog onverkort en wij verzoeken u deze dan ook bij uw vervolgonderzoek te betrekken.

Opmerkingen zijn gemaakt ten aanzien van Economie, Recreatie, Waterkeringen, Scheepvaart en infrastructuur, Natuur en Duurzame energieopwekking nabij de Haringvlietdam. Korthedshalve verwijzen wij voor de inhoudelijke motivering naar ons eerder gegeven, bijgevoegde regio-advies.

Buisleidingenstrook Rotterdam-Chemelot

Juist vanwege voornoemde aandachtspunten juichen wij het toe dat de buisleidingenstrook Rotterdam-Chemelot in het onderzoek wordt meegenomen als mogelijk reëel alternatief.

Waarbij wel de kritische kanttekening plaatsen dat het vooralsnog onduidelijk is wat voor een effect dit heeft op onder meer de beschikbare ruimte voor buisleidingen van nationaal belang, de toekomstvastheid van de strook, de breedte van de strook in relatie tot de veiligheidsrisico's. Wij vinden die aspecten relevant voor de uiteindelijke keuze en gaan er vanuit dat deze onderdeel zijn van het nader onderzoek.

Informereren Provinciale Staten (PS)

In de protocolafspraken met PS is over Rijksprojectprocedures afgesproken dat reacties/zienswijzen op (voor)ontwerp projectbesluiten in afschrift aan PS zullen worden toegezonden. PS zal worden geïnformeerd over deze reactie. Deze reactie is dan ook onder voorbehoud van instemming van PS.

Wij blijven graag betrokken bij dit project.

Hoogachtend,

Deze brief is digitaal vastgesteld, hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.

Wij verzoeken u in uw correspondentie altijd het DOS-nummer te vermelden dat wij rechts bovenaan in deze brief hebben opgenomen.

Bijlage:

- Regio-advies IEA Net op Zee IJmuiden Ver Alpha (PZH-2020-751514193 dd. 22-09-2020)

provincie **HOLLAND**
ZUID

Minister van Economische Zaken en Klimaat
Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Contact

T

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum

Zie verzenddatum linksonder

Ons kenmerk

PZH-2020-751514193

DOS-2019-0002256

Uw kenmerk

DGKE/20157807

Bijlagen

Onderwerp

Regio-advies IEA Net op Zee IJmuiden Ver Alpha

Geachte heer Wiebes,

Bij brief van 11 juni jongsleden verzoekt u de provincie Zuid-Holland om advies bij het bepalen van een voorkeursalternatief voor de aanlanding van de hoogspanningskabel IJmuiden Ver Alpha. U vraagt ons daarbij in het bijzonder om de coördinatie van de advisering door alle bij dit proces betrokken regiopartijen in Zuid-Holland, te weten de gemeenten op Voorne-Putten; de gemeenten Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee en het waterschap Hollandse Delta. De varianten waarover u ons vraagt te adviseren zijn onderzocht in de Integrale Effect Analyse, die u aansluitend op uw brief, op 12 juni, heeft gepubliceerd. Met deze brief willen wij u namens alle betrokken Zuid-Hollandse partijen adviseren over onze voorkeur.

Allereerst willen wij u complimenteren met de wijze waarop de onderzoeken zijn uitgevoerd en de manier waarop wij tot op heden als regionale en lokale overheden bij dit proces zijn betrokken. Naast structureel ambtelijk en bestuurlijk overleg is er een uitgebreid participatieproces uitgevoerd waardoor bewoners en andere belanghebbenden de gelegenheid hebben gekregen zich over dit Rijkstraject te laten informeren. Dit proces maakt het ons nu mogelijk om de onderzochte tracés op basis van gedegen rapporten te beoordelen.

In de IEA zijn drie alternatieve tracés onderzocht voor de route en aanlanding van de kabel Alpha vanaf het platform in het windgebied naar een aanlandingspunt voor aansluiting op een bestaand 380 kV transformatorstation. Aangezien slechts één van de drie onderzochte tracés ons grondgebied en onze belangen direct raakt, te weten het alternatief naar Geertruidenberg via Haringvliet en Hollandsch Diep, beperken wij ons regio-advies ook hiertoe. Wel stellen wij vast dat uit de onderzoeken blijkt dat een kabel vanaf het windgebied IJmuiden Ver naar Borssele via het Veerse Meer op de meeste onderzochte aspecten aanzienlijk beter scoort dan een kabel naar Borssele via de Westerschelde of naar Geertruidenberg. De uitkomst van de IEA spreekt naar onze interpretatie dus op hoofdlijnen voor zich.

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Tram 9 en de buslijnen
90, 385 en 386 stoppen
dichtbij het
provinciehuis. Vanaf
station Den Haag CS is
het tien minuten lopen.
De parkeerruimte voor
auto's is beperkt.

Wij adviseren u vanuit onze lokale en regionale belangen om niet te kiezen voor een tracé naar Geertruidenberg. Deze kabel heeft negatieve effecten op onze natuur, economie, waterkeringen, scheepvaart en recreatie. Daarnaast beïnvloedt de kabel de mogelijkheden voor duurzame energie-opwekking nabij de Haringvlietdam. De omvang van deze effecten lichten wij hierna nader toe.

Economie

Tracé GT-1B naar Geertruidenberg loopt door de vaargeul het Slijkgat. Het Slijkgat is de vaargeul die de visserijhavens van Stellendam en het Haringvliet ontsluit naar en van de Noordzee. Een groot deel van de economie van Goeree-Overflakkee is gerelateerd aan de bevaarbaarheid van het Slijkgat. Naast het feit dat het de haven is voor de vissers van het eiland, is ook de visafslag Stellendam daarvan afhankelijk, evenals de aan de binnenhaven van Stellendam gevestigde scheepswerven en de daaraan gerelateerde toeleveringsbedrijven.

Het Slijkgat wordt na de aanleg van de Tweede Maasvlakte op 5,50 m diepte gehouden door het Havenbedrijf Rotterdam, in het kader van het daarover voor de aanleg van de Tweede Maasvlakte gemaakte afspraken.

Het leggen van een kabel in het Slijkgat zal hinder op leveren voor het scheepvaartverkeer. De geul is niet zo breed en verzandt regelmatig, zodat deze zeer frequent gebaggerd wordt. Een kabel daarin aanleggen zou een verstoring van de bodem opleveren en gevolgen op kunnen leveren die verdere verzanding in de hand werken.

Recreatie

Variant GT-1A passeert de Haringvlietdam aan de noordzijde, ter plekke van het Noordzeestrand in de gemeenten Westvoorne en Hellevoetsluis en het Quackstrand aan het Haringvliet in Hellevoetsluis. De recreatieve mogelijkheden van deze stranden worden bij aanleg van dit tracé in ieder geval tijdelijk beperkt. Omdat de werkzaamheden buiten het stormseizoen dienen plaats te vinden, is de kans groot dat een geheel strandseizoen verloren zou gaan.

Daarnaast geldt dat de gemeente Hellevoetsluis op dit moment investeert in een kwaliteitsimpuls van het Quackstrand. Aanleg van de kabel aan de noordzijde bedreigt de beoogde resultaten van deze ingrepen.

Waterkeringen

In de IEA wordt een kruising met kabels van de Haringvlietdam haalbaar ingeschat. Voor de twee onderzochte varianten is de technisch meest optimale locatie onderzocht, waarbij zoveel als mogelijk rekening is gehouden met belangen van de omgeving. Daarbij moet voor de variant 'Midden' de invloed op de stabiliteit van de dam nog nader worden onderzocht en wordt een zeer groot risico op 'piping' ingeschat. Voor de noordelijke passage geldt dat er geen invloed is op de stabiliteit van de dam en dat er meer maatregelen mogelijk zijn om 'piping' tegen te gaan. Deze variant bevindt zich echter in de invloedssfeer van de primaire kering van waterschap Hollandse Delta. Aanvullende zandsuppleties zijn daarbij noodzakelijk.

Wij onderstrepen echter dat deze passage niet eenvoudig uitvoerbaar zal zijn, met name als dit zou gaan plaatsvinden nabij of in de invloedssfeer van de hoofdwaterkering op Voorne-Putten. Wij zijn hier dan ook geen voorstander van.

Scheepvaart en infrastructuur

De kabel door het Haringvliet en de aanleg daarvan leveren tijdelijke en blijvende beperkingen op voor de bevaarbaarheid van dit water. De restricties ten aanzien van ankeren boven de kabels beperken de mogelijkheden voor de scheepvaart, waaronder recreatievaartuigen.

Daarnaast liggen er 'inshore' over en onder het Haringvliet en Hollands Diep vier bruggen en 25 te passeren kabels en leidingen (waaronder de Buisleidingstraat) die de hoogspanningskabel zal moeten passeren. Deze infrastructuur is van belang voor onze lokale en regionale economie en energievoorziening.

Voor de kruisingen met kabels en leidingen zullen kruisingsbouwwerken moeten worden aangelegd die in de binnenwateren zullen bestaan uit betonblokkenmatrassen en/of steenbestortingen. Dat kan een lokale vermindering van de waterdiepte tot gevolg hebben. Voor alle kruisingslocaties met kabels en leidingen in het Haringvliet en Hollandsch Diep moet uitgezocht worden of en zo ja wat de elektrische beïnvloeding van de kabel is op andere kabels en leidingen en vice versa. Voor wat betreft de passage van de Buisleidingenstraat onder het Hollandsch Diep vragen wij u om extra aandacht voor het belang van externe veiligheid.

Natuur

Voor het tracé naar Geertruidenberg zijn 'buitengaats' de Haringvlietdam twee alternatieven onderzocht. Omdat het oorspronkelijke tracé door zeer dynamisch gebied bleek te voeren zijn twee tracés uitgewerkt die het risico op blootspoeling beperken. Één van de varianten, GT-1A voert nu door de platen heen.

Voor het tracé door Haringvliet en Hollands Diep geldt dat een tracé is onderzocht dat platen en eilanden ontwijkt en zoveel als mogelijk buiten de betonning van de vaarroute blijft. Ook is gezocht naar een tracé dat zo min mogelijk in morfologisch dynamisch gebied en niet in te (on)diep water ligt

Gelet op de instandhoudingsdoelstellingen adviseren wij om geen kabels aan te leggen in/door de aangewezen rustgebieden in de N2000-gebieden Voordelta (Hinderplaat), Duinen van Goeree en Kwade Hoek (Slikken van de Kwade Hoek), Haringvliet (Slijkplaat, Ventjagersplaten) en Hollands Diep. Deze rustgebieden zijn begrensd en beschermd door middel van zogenaamde toegangsbeperkingsbesluiten.

Duurzame energieopwekking nabij de Haringvlietdam

Voor de passage van de Haringvlietdam volgens de variant 'midden' moeten de effecten op de stabiliteit van de dam nog nader worden onderzocht. De Haringvlietdam is voor de regio Voorne-Putten een regionaal zoekgebied voor windenergie. Ook de haalbaarheid van een windpark op de dam is voor een deel afhankelijk van de effecten daarvan op de stabiliteit van de constructie van de dam. De inschatting is dat de combinatie van de passage via het midden van de dam en de realisatie van het beoogde windpark gezien de effecten op de stabiliteit van de dam niet mogelijk is. Daarom wijzen wij een passage door het midden af.

Wij wensen u succes en wijsheid toe bij het kiezen voor een voorkeursalternatief voor de kabel Alpha ten behoeve van het traject Netten op Zee IJmuiden Ver. Wij vertrouwen er daarbij op dat onze aandachtspunten bij uw afweging en het vervolg traject zorgvuldig meegenomen zullen

worden. Wij blijven daarbij graag met u in gesprek over onze belangen voor zover die in het vervolgtraject zullen worden geraakt.

Namens

Colleges van B & W van

de gemeente Westvoorne
de gemeente Hellevoetsluis
de gemeente Nissewaard
de gemeente Brielle
de gemeente Goeree-Overflakkee
de gemeente Hoeksche Waard

en

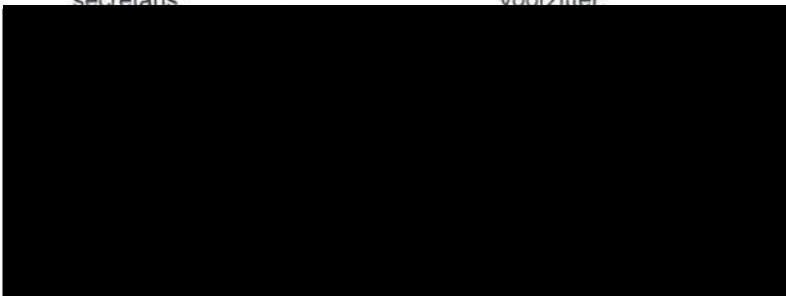
dijkgraaf en heemraden van het waterschap Hollandse Delta

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

secretaris

voorzitter

Verzonden: 11/9/2022 2:50:30 PM

Onderwerp:

Project: Net op zee Nederwiek 3 Voornemen en participatievoorstel

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: zltoamerstreek@zlto.nl

Als: belangenorganisatie

(Mede) namens: Betrokken grondeigenaren (leden) van ZLTO Amerstreek

Organisatie: ZLTO Amerstreek

Vindt u dat de juiste alternatieven worden onderzocht? Heeft u nog aanvullingen?

mogelijk, mits de leidingen door waterwegen gaan en niet over (landbouw)grond. Of wellicht zijn er dichterbij de kust ook geschikte(re) locaties (regio Haringvliet / Rotterdam?).

Welke aandachtspunten heeft u voor het uit te voeren onderzoek?

Kijk naar een zo efficiënt mogelijke aansluiting met zo min mogelijk negatieve gevolgen voor bewoners / grondeigenaren.

Kunt u zich vinden in de wijze waarop belanghebbenden uit de omgeving worden betrokken bij het proces? Welke wensen heeft u voor uw eigen betrokkenheid?

Ga zo snel mogelijk in gesprek met eventuele grondeigenaren en zorg bij een definitieve keuze voor een gedegen/gedragen oplossing.

Is en komt er voldoende informatie beschikbaar op de manier die in het voorstel voor participatie beschreven is?

zoals voorgenomen in het plan waarschijnlijk wel

Verzonden: 11/9/2022 4:05:51 PM

Onderwerp:

Project: Net op zee Nederwiek 3 Voornemen en participatievoorstel

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: TotalEnergies E&P Nederland B.V.

Vindt u dat de juiste alternatieven worden onderzocht? Heeft u nog aanvullingen?

Zie bijlage

91651043_8255317_Reactie_KVVP_Nederwiek_3.pdf

Welke aandachtspunten heeft u voor het uit te voeren onderzoek?

Zie bijlage

Kunt u zich vinden in de wijze waarop belanghebbenden uit de omgeving worden betrokken bij het proces? Welke wensen heeft u voor uw eigen betrokkenheid?

Zie bijlage

Is en komt er voldoende informatie beschikbaar op de manier die in het voorstel voor participatie beschreven is?

Zie bijlage

Betreft: Reactie Voornemen en Participatievoorstel Net op zee Nederwiek 3

Geachte heer, mevrouw,

Graag maakt TotalEnergies Power & Gas Nederland B.V. (hierna: "TotalEnergies") van de gelegenheid gebruik om een schriftelijke reactie in te dienen op het Voornemen en Participatievoorstel van Net op zee Nederwiek 3.

TotalEnergies is betrokken bij het CCS project Aramis (een samenwerking tussen Shell, TotalEnergies, Energie Beheer Nederland en Gasunie). Het Aramis initiatief is een Carbon Capture and Storage project en richt zich op het realiseren van een nieuwe infrastructuur voor transport van CO₂ vanaf de CO₂-afvang op land naar platforms op zee. Daar wordt de CO₂ in lege gasvelden, diep in de ondergrond, opgeslagen. Aramis streeft ernaar om in 2024 een definitief investeringsbesluit te nemen met een operationele start in 2027. Het project beoogt een belangrijke bijdrage te leveren aan de CO₂-reductiedoelstellingen voor 2030 zoals afgesproken in het Nederlandse Klimaatakkoord en de Europese Green Deal.

Van vrijdag 10 juni tot en met donderdag 21 juli 2022 heeft de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept NRD) ter inzage gelegen voor de milieueffectrapportage voor dit project. Zie voor meer informatie:

<https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/aramis>

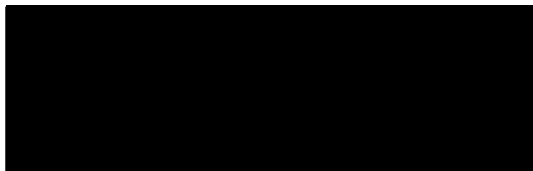
Het ministerie van EZK werkt op dit moment aan de voorbereidingen voor de vaststelling van de NRD. Op pagina 23 van de concept NRD van Aramis is een schematische weergave van de tracés van de zeeleiding van Aramis weergegeven (zie onderstaand).

CCS Aramis - Noordzee overzicht

Het oostelijke tracé van Nederwiek 3, zoals weergegeven op pagina 10 van de kennisgeving, is langs hetzelfde tracé gepland. TotalEnergies verzoekt u het voorgaande te betrekken bij de definitieve totstandkoming van Nederwiek 3. Mocht daartoe interesse bestaan, zijn wij graag bereid onze standpunten en ideeën nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

TotalEnergies

Verzonden: 11/9/2022 4:21:42 PM

Onderwerp:

Project: Net op zee Nederwiek 3 Voornemen en participatievoorstel

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie: [REDACTED]

Vindt u dat de juiste alternatieven worden onderzocht? Heeft u nog aanvullingen?

het niet door kruisen van landbouwgronden, toegang zoeken via waterwegen.

Welke aandachtspunten heeft u voor het uit te voeren onderzoek?

een duidelijk overleg naar betrokken. met daarbij de juiste stukken.

Kunt u zich vinden in de wijze waarop belanghebbenden uit de omgeving worden betrokken bij het proces? Welke wensen heeft u voor uw eigen betrokkenheid?

graag stukken op tijd naar de betrokkenen. voor eventuele zienswijze

Is en komt er voldoende informatie beschikbaar op de manier die in het voorstel voor participatie beschreven is?

graag schriftelijke benadering en via email. over de lopende zaken.

Verzonden: 11/10/2022 11:39:59 AM

Onderwerp:

Project: Net op zee Nederwiek 3 Voornemen en participatievoorstel

Achternaam:

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Maatschappelijke organisatie

(Mede) namens:

Organisatie: Vogelbescherming Nederland

Vindt u dat de juiste alternatieven worden onderzocht? Heeft u nog aanvullingen?

-

Welke aandachtspunten heeft u voor het uit te voeren onderzoek?

Voor de plaatsing van infrastructuur op het Nederlandse deel van de Noordzee zijn bindende afspraken gemaakt in het Noordzeeakkoord (NZA). Alle afspraken uit het Noordzeeakkoord die betrekking hebben op infrastructuur gelden ook voor het Net op Zee. In het Voornemen en participatievoorstel wordt het Noordzeeakkoord niet genoemd en ook nergens wordt expliciet vermeld dat het project als zodanig onder de werkingssfeer van het NZA valt. Het ontbreken van een expliciete conformering aan het NZA lijkt ruimte vrij te laten om hiervan af te wijken. Om hierover misverstanden te voorkomen én om dit zichtbaar te maken voor alle belanghebbenden, vragen wij u om expliciet in het proces mee te nemen dat:

- de bepalingen van het NZA van toepassing zijn bij de afweging van de tracéopties
- Dat daaruit volgend de milieueffecten die in het MER gepresenteerd gaan worden uit gaan van afspraken uit het NZA die voor infrastructuur / installaties zijn opgenomen. In het bijzonder (maar niet uitsluitend) gaat het daarbij om:
 - o Het hanteren van de milieueffecten van evident bovenwettelijke best beschikbare technieken (BBT) voor de voorbereidings-, de aanleg-, de exploitatie- en onderhoudsfase -en de ontmantelingsfase voor milieu- en natuurversterkend en -beschermend bouwen en exploiteren
 - o Het weergeven van de milieueffecten in combinatie met andere milieudrukfactoren op de Noordzee (toename van scheepsvaart, extra gaswinning), dus de cumulatieve effecten van drukfactoren

Kunt u zich vinden in de wijze waarop belanghebbenden uit de omgeving worden betrokken bij het proces? Welke wensen heeft u voor uw eigen betrokkenheid?

-

Is en komt er voldoende informatie beschikbaar op de manier die in het voorstel voor participatie beschreven is?

-

Verzonden: 11/10/2022 2:11:37 PM

Onderwerp:

Project: Net op zee Nederwiek 3 Voornemen en participatievoorstel

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus 550

Huisnummer: 6

Postcode: 3235 ZH

Woonplaats: Rockanje

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: gemeente@westvoorne.nl

Als: Overheid

(Mede) namens: [REDACTED]
[REDACTED]

Organisatie: Gemeente Westvoorne

Vindt u dat de juiste alternatieven worden onderzocht? Heeft u nog aanvullingen?

.

Welke aandachtspunten heeft u voor het uit te voeren onderzoek?

Zie bijlage

91672259_8258929_20221109_Reactie_op_Voornemen_en_Participatievoorstel_-_Nederwiek_3_[ondertekend]_.pdf

Kunt u zich vinden in de wijze waarop belanghebbenden uit de omgeving worden betrokken bij het proces? Welke wensen heeft u voor uw eigen betrokkenheid?

Zie bijlage: ambtelijke informatie over belangrijke stappen in het proces en bij besluitvorming

91672259_8258930_20221109_Reactie_op_Voornemen_en_Participatievoorstel_-_Nederwiek_3_[ondertekend]_.pdf

Is en komt er voldoende informatie beschikbaar op de manier die in het voorstel voor participatie beschreven is?

Ja

Gemeente Westvoorne

Raadhuislaan 6, Rockanje
Postadres
Postbus 550, 3235 ZH Rockanje
E-mail gemeente@westvoorne.nl
Telefoon (0181) 40 80 00
Fax (0181) 40 80 99

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Nederwiek 3 Voornemen &
participatie
Postbus 111
9200 AC Drachten

Uw kenmerk:

Uw brief van:

Ons kenmerk:

Rockanje, 26 oktober 2022

Verzonden: 09 November 2022

Onderwerp:

Reactie op voornemen en voorstel voor participatie project Net op zee Nederwiek 3

Geachte heer/mevrouw,

Momenteel ligt het voornemen en participatievoorstel van het project Net op zee Nederwiek 3 ter inzage. Hierbij wordt de mogelijkheid gegeven om een reactie te geven tot en met 10 november 2022.

Aanleiding

Van deze mogelijkheid maakt de gemeente Westvoorne (met ingang van 1 januari 2023 Voorne aan Zee) graag gebruik. De belangrijkste aanleiding voor deze reactie is de betrokkenheid van de gemeente bij de ruimtelijke procedures en vergunningverlening voor het windinitiatief Noordzeeboulevard, in het gebied tussen de meest oostelijke turbine van het bestaande windpark bij de Slufter en de Brielse Gatdam. De locatie is weergegeven op onderstaande figuur. Op deze locatie worden maximaal twee windturbines ontwikkeld en daarna gerealiseerd.

Initiatiefnemer van het windinitiatief Noordzeeboulevard is Pure Energie Wind B.V. uit Enschede (hierna: Pure Energie). Pure Energie werkt samen met de energiecoöperatie Voorne-Putten Energie (VPE). Een reactie op het voornemen en participatievoorstel van Nederwiek 3 wordt ook door Pure Energie ingediend.

De locatie Noordzeeboulevard is reeds lange tijd als windlocatie uit het convenant opgenomen in het beleid van de gemeente Westvoorne en de provincie Zuid-Holland (*Partiële herziening VRM Windenergie*).

Daarnaast is de gemeente ook betrokken geweest bij eerdere Net op Zee projecten (IJver Beta, Gamma, Nederwiek 2) en de Verkenning aanlanding wind op zee 2030 (VAWOZ 2030).

Een tweede aanleiding voor deze reactie is dat één van de denkrichtingen door het Haringvliet loopt en consequenties kan hebben voor het natuur- en recreatiegebied nabij Rockanje en de realisatie van nieuwe windturbines aan het Quackstrans aan de voet van de Haringvlietdam.

Reactie

In het *voornemen en participatievoorstel – Net op zee Nederwiek 3* wordt op pagina 10 (figuur 3) een schetsmatige weergave van het tracé weergegeven. Een van de denkrichtingen conflicteert mogelijk met de locatie van de nieuwe windturbines aan de Noordzeeboulevard. Dit blijkt uit onderstaand figuur (rode cirkel). Tevens is middels de blauwe cirkel de locatie van Rockanje weergegeven.

Wij erkennen en ondersteunen het belang van windenergie op zee en de daarbij behorende ondergrondse hoogspanningsverbindingen. Hiermee komt het Rijk en Ministerie van Economische Zaken en Klimaat tegemoet aan de doelstellingen uit het Klimaatakkoord. Ook de gemeente draagt bij aan de doelstellingen van dit Klimaatakkoord, waarmee de realisatie van windturbines aan de Noordzeeboulevard een belangrijke locatie voor de gemeente én Provincie Zuid-Holland is.

Het doel van deze reactie is dan ook om in goed overleg de komst van zowel Nederwiek 3, als de nieuwe windturbines aan de Noordzeeboulevard mogelijk te maken. Daarom verzoeken wij u om de bovengenoemde windlocatie mee te nemen bij de inventarisatie van belemmeringen voor locatie- en of tracéalternatieven, en daarmee in de (concept) Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Hierbij willen we aangeven dat de realisatie van de hoogspanningsleiding op geen enkele wijze een belemmering mag vormen voor de ontwikkeling en realisatie van windturbines op de locatie Noordzeeboulevard.

Bovendien vragen we u rekening te houden in het vervolgtraject met de belangen van natuur (Natura 2000 gebied Voornes-Duin) en recreatie in het gebied nabij Rockanje.

Wij verzoeken u om ons op de hoogte te houden van de ontwikkelingen en ons mee te nemen in het (nader uit te werken) participatieproces voor het project Nederwiek 3, zoals ook bij bovengenoemde projecten (IJver Beta, Gamma & Nederwiek 2) het geval is.

U kunt hierover contact opnemen met [REDACTED], [REDACTED]
[REDACTED]

Tot slot

Als laatste een opmerking vanuit organisatorisch opzicht. Per 1 januari 2023 fuseren de gemeente Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne tot de nieuwe gemeente Voorne aan Zee. Ook na de aanstaande fusie zullen in het vervolgtraject de contacten verlopen met dezelfde ambtenaren, maar dan vanuit Voorne aan Zee. Bovenstaande contactgegevens kunnen zodoende, tot nader bericht, gebruikt blijven worden.

Hoogachtend,
namens burgemeester en wethouders van Westvoorne

[REDACTED]

[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
[REDACTED]

Verzonden: 11/10/2022 3:32:51 PM

Onderwerp:

Project: Net op zee Nederwiek 3 Voornemen en participatievoorstel

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Het Spijk

Huisnummer: 20

Postcode: 8321 WT

Woonplaats: Urk

Land: Nederland

Telefoonnummer: (0527) 69 81 51

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Maatschappelijke organisatie

(Mede) namens:

Organisatie: Nederlandse Vissersbond

Vindt u dat de juiste alternatieven worden onderzocht? Heeft u nog aanvullingen?

Voor de visserij is het belangrijk dat kabels zoveel mogelijk worden gebundeld en zo diep mogelijk in de grond worden begraven. Ook pleit de Nederlandse Vissersbond voor het ontzien van belangrijke visbestekken bij het kiezen van een kabelroute. Ik verwijs u naar de bijlage waarin onze zienswijze uitgebreid wordt toegelicht en onderbouwd.

91674563_8259399_Zienswijze_inzake_NOZ_Nederwiek_3.pdf

Welke aandachtspunten heeft u voor het uit te voeren onderzoek?

Ook hiervoor verwijs ik u naar bijlage 1. Daarin worden verschillende punten aangegeven waar volgens de Nederlandse Vissersbond extra onderzoek nodig is.

Kunt u zich vinden in de wijze waarop belanghebbenden uit de omgeving worden betrokken bij het proces? Welke wensen heeft u voor uw eigen betrokkenheid?

Wij blijven graag betrokken bij het project. D.m.v. zienswijzen zullen wij schriftelijk onze betrokkenheid ook kenbaar maken.

Is en komt er voldoende informatie beschikbaar op de manier die in het voorstel voor participatie beschreven is?

Ja.

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Net op zee Nederwiek 3
Postbus 111
9200 AC Drachten
Nederland

No.: -

Onderwerp: Zienswijze inzake kennisgeving 'Voornemen en participatievoorstel' 'Net op zee Nederwiek 3'

Uw schrijven: -

Urk, 10 november 2022

Geachte meneer/mevrouw,

Door middel van deze brief dient belangenorganisatie voor de Nederlandse beroepsvisserij, de Nederlandse Visserijbond, namens haar leden, zijnde diverse betrokken visserijbedrijven, een zienswijze inzake kennisgeving 'Voornemen en participatievoorstel' Net op zee Nederwiek 3, gepubliceerd in de Staatscourant op 29 september, nummer 25749.

Schaden belang

De beroepsvisserij is een erkend belang op de Noordzee. Het plaatsen van kabels en platforms voor nieuwe windmolenparken op zee betekent voor de beroepsvisserij een beperking voor het uitvoeren van een commerciële (beroeps-)visserij. In de reeds bestaande en al gegunde windmolenparken heeft de overheid er voor gekozen, ondanks de vele gesprekken, dat medegebruik en doorvaart slechts zeer beperkt, en naar mening van de beroepsvisserij veel te beperkt, kan worden toegestaan. De sleepnetvisserij lijdt nagenoeg het volledige verlies en krijgt daar niets voor terug.

Het te realiseren kabeltracé wordt in zee geplaatst op een plek die veelvuldig gebruikt wordt door de beroepsvisserij. Het plangebied en directe omgeving vormen een behoorlijk intensief gebruikt deel van de Nederlandse kustzone en de toenemende claims op gebieden zijn een bedreiging voor beroepsvisserij. Bij een geografische analyse van de visserijactiviteit kwam naar voren dat de plaatsing van de windmolenparken voor de beroepsvisserij een groot verlies van belangrijke visgronden betekenen.

Goede afspraken, welke voorafgaand aan de bouw van de betreffende windparken, kunnen worden gemaakt, o.a. betreffende de locatie, het medegebruik en de doorvaart van de windmolenparken, en kunnen enigszins soelaas bieden aan dit verlies. De beroepsvisserij pleit voor het ontzien van belangrijke visbestanden, de zogenaamde 'visserij hotspots', bij het bestemmen van gebieden voor windenergie, het maken van afspraken aangaande de onderlinge afstand tussen individuele windturbines en bijvoorbeeld over het diep(er) in de zeebodem plaatsen en houden van de kabels van en naar de windparken. Op deze wijze kan er een situatie worden gecreëerd waarbij er voor de beroepsvisserij visserijmogelijkheden deels blijven behouden om te kunnen vissen in en nabij de windparken. Ondanks de diverse stakeholderbijeenkomsten waar de visserijvertegenwoordigers deze zaken naar voren hebben gebracht, zijn er besluiten genomen tot voorbereidende werkzaamheden en uiteindelijk tot plaatsing van windparken, waarbij ons inziens onvoldoende gehoor is gegeven aan onze inbreng.

De visserman ziet steeds grotere delen van de Noordzee, waar hij tot dan toe reeds generaties lang heeft gevestigd, “verdwijnen” door claims van andere partijen voor onder andere de realisatie van windparken, voor de visserij gesloten natuurgebieden, vaarwegen en ankergebieden. De besluiten inzake de genoemde windparken betekenen voor de vissers dat ze wederom visrijke gebieden verliezen en ook nog moeten omvaren om de resterende visgronden te kunnen bereiken. De overige scheepvaart zal onbedoeld ook tot meer hinder gaan leiden omdat de scheepvaart een steeds kleiner wordend deel van de drukbezette Noordzee tot haar beschikking heeft. De ontstane “drukte” op zee zal zeker toenemen als in de nabije toekomst nu er meer windmolenparken worden gerealiseerd waar ook de doorvaart beperkt wordt tot een kleine selecte groep scheepsverkeer of gesloten gebieden worden. Ter illustratie hebben wij een kaart van de Noordzee met voorgenomen en bestaande activiteiten bijgevoegd (zie bijlage 1). Het baart ons ernstige zorgen dat de nog beschikbare ruimte op de Noordzee steeds intensiever gebruikt zal gaan worden, waarbij wij onze ernstige zorgen uiten over het verlies aan visgronden. De Noordzee lijkt in rap tempo te veranderen in een industrieterrein. Op termijn wordt het voor onze beroepsvissers moeilijk, zo niet onmogelijk, om nog een inkomen te kunnen realiseren. De Nederlandse Vissersbond vindt dat de ontwikkeling van windenergie op zee de sector minder zou kunnen schaden dan dat nu het geval is, mits er bij het toewijzen van plangebieden en de daadwerkelijke bouw van windparken op zee ook daadwerkelijk rekening gehouden wordt met de belangen van de visserijsector. Het mijden van visgronden bij de aanleg van windparken is een belangrijke voorwaarde voor de duurzame ontwikkeling van de windenergiesector én het behoud van een duurzame, economisch gezonde, visserijsector.

De Nederlandse Vissersbond is van mening dat er momenteel een dusdanige drang is ontstaan binnen overheidsinstanties om de Noordzee “vol te bouwen”, om zo aan diverse (internationale) afspraken te kunnen voldoen, waaronder het Europese Energieakkoord in relatie tot (i.r.t.) de bestaande en te realiseren windparken op zee, en de Natura2000-instandhoudingsdoelstellingen i.r.t. het behoud en de ontwikkeling van de natuur op en in zee. Echter, de belangen van de beroepsvissers worden naar onze mening te weinig erkend in de belangenafweging en realisatie van plannen in de Noordzee. De visserijsector is in alle plannen, en zeker de plannen voor de aanleg van windparken op zee, het spreekwoordelijke ‘ondergeschoven kindje’.

Ecologie

De Nederlandse Vissersbond vindt dat de impact van (voorbereidende werkzaamheden voor) grootschalige windenergie op zee onvoldoende wetenschappelijk is onderzocht. Er heerst grote onzekerheid over wat de invloed op het zeeleven en de visstand is, met name op de lange termijn.

Rasenberg *et al.* (2015) beschreef dat de algemene verwachting is dat, vanwege de harde substraten, dat wil zeggen steenstort rond de kolommen (= windturbines en platforms) en de kolommen zelf, alsmede het ontbreken van sleepnetvisserij de visstand zal toenemen. Echter, deze verwachting is niet gestoeld op daadwerkelijk uitgevoerd onderzoek. Daarnaast beschreef Rasenberg *et al.* (2015) ook het volgende: *“geïnterviewde Britse vissers, die daadwerkelijk in de windparken hebben gevist stellen dat de kabeljauwstand zelfs is verminderd, wat zij wijten aan elektromagnetische straling van de kabels en/of lawaai van de windturbines. De zeebaars- platvis- en schaaldieren stand zou niet noemenswaardig veranderd zijn. Ook stellen zij dat de visgronden in de parken erg te lijden hebben onder een explosieve toename van zeesterren, die af zouden komen op de mossels die zich aan de kolommen hechten”*.

De bevindingen van de door Rasenberg *et al.* (2015) geïnterviewde Engelse vissers baart de Nederlandse Vissersbond en haar leden ernstige zorgen. Daarnaast melde Gyimesi *et al.* (2018) dat bij de vismonitoring van PAWP en OWEZ echter weinig effecten aantoonde van het verbod van visserij (inclusief bodem beroerende visserij) op bodemvissen in het windpark (in het bijzonder bodemvissen). Het lijkt erop dat er vooralsnog geen positief effect is van een verbod van bodem beroerende visserij in het plangebied op de vispopulatie.

Het is aangetoond dat de beoogde blijvende constructies, zijnde platforms en de windturbines, ongunstige effecten zullen hebben op het ecosysteem en, als gevolg daarvan, de visserij. Ongunstige effecten zoals voor benthische organismen zijn middels onderzoek reeds aangetoond: benthische organismen komen in kleinere hoeveelheden voor in niet bevisbare delen van zee (een bestaand gasplatform is onderzocht met als doel ook een uitspraak te kunnen doen over de toekomstig te bouwen windmolenparken) dan gebieden waar gevist wordt (Glorius *et al.*, 2016) en de benthische soortensamenstelling in en rondom de Nederlandse windmolenparken komen nauwelijks overeen met de soortensamenstelling in en rondom Nederlandse natuurlijke riffen (Coolen *et al.*, 2017). In het onderzoek van Coolen *et al.* (2017) werd een toename gevonden in het aantal soorten in en rondom windmolenparken, maar in dit onderzoek werd voornamelijk 'nieuwe' soorten aangetroffen, soorten die voorheen niet werden aangetroffen in het gebied. Er is dus sprake van verandering in de soortensamenstelling.

Naar verwachting zal een verandering in de benthische soortensamenstelling ook doorwerken in de voedselketen en kan in potentie zodoende dus ook effect hebben op de aanwezigheid van de nu aangetroffen vis/schaaldiersoorten in de windmolenparken en de directe omgeving. Hier kan uit worden gelezen dat een ingreep in het ecosysteem (verdwijnen of aanpassen van visserij en plaatsen van windturbines) grote gevolgen kan hebben voor het ecosysteem. De effecten zijn in tegenstelling tot wat doorgaans wordt verondersteld niet positief voor de 'originele' aanwezige (doel)soorten. Zo melde Gyimesi *et al.* (2018) bijvoorbeeld dat bij een onderzoek met gezenderde tongen (de tong/*Solea solea* is voor de Nederlandse demersale visserij een van de meest belangrijke soort) er geen kraamkamerfunctie van het OWEZ windpark kon worden aangetoond (Winter *et al.* 2010, van Hal *et al.* 2012).

De Nederlandse Vissersbond uit haar zorg over de visbestanden van de doelsoorten waarop de Nederlandse vissersvloot momenteel commercieel vist in de Noordzee. Momenteel is er te weinig bekend over de effecten van windparken of bijbehorende constructies op zee op het bestaande ecosysteem en de daarin voorkomende, gezonde, visbestanden. Initiële onderzoeken die reeds zijn uitgevoerd tonen aan dat er een aanmerkelijke kans is dat de plaatsing van windparken in zee op termijn effect zal, dan wel kan, hebben op de samenstelling van diverse soorten binnen het ecosysteem. De Nederlandse Vissersbond is dan ook van mening dat in het kader van het 'voorzorgsbeginsel' nader onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek dient plaats te vinden, nu te veel onduidelijk is aangaande de impact op het ecosysteem. En indien nodig dienen door de exploitanten van windparken maatregelen te worden genomen om significant negatieve effecten op het ecosysteem te mitigeren.

In opdracht van Rijkswaterstaat heeft Deltares onderzoek gedaan naar de mogelijke systematische effecten van grootschalige windparken. Het onderzoek toont aan dat de schaalvergroting in offshore wind voor 2030 en zelfs nog meer voor 2050 in de Zuidelijke Noordzee op zeer fundamentele manieren invloed zal hebben op het functioneren ervan. Offshore wind op grootschalig niveau heeft direct effect op wind en golven (Boon *et al.*, 2018). De laatste jaren is er meer grootschalig onderzoek gedaan naar de effecten van windparken op onder andere zeestromingen, turbulentie en veranderingen die mede hierdoor aangebracht worden aan primaire productie (van Berkel *et al.*, 2020). Negatieve veranderingen in primaire productie kunnen op hun plaats weer effect hebben op visbestanden. Verder toonde onderzoek door Rivier *et al.* (2016) naar de effecten van windparken op hydrodynamica en sediment transport aan dat zeestromingen en sediment depositie op regionaal gebied worden beïnvloed. Gezien het feit dat vissers volledig afhankelijk zijn van getij, stroming en watertemperaturen, uit de Nederlandse Vissersbond haar bezorgdheid over deze fundamentele veranderingen in het ecosysteem wanneer windparken op grootschalig niveau actief worden. Ter illustratie kunt u in bijlage 2 een versimpelde illustratie vinden van de effect-keten benadering zoals opgesteld door Boon *et al.* (2018) van offshore windmoleneffecten vanuit verschillende factoren waaruit het ecosysteem van de Noordzee bestaat.

Een langere tijd worden er al zorgen gebaat over de geluidsproductie tijdens werkzaamheden ten behoeve van het realiseren van windmolenparken. Als voorbeeld refereren we naar een artikel in Vroege Vogels met een interview van dhr. W. Verboom en de schokkende titel: “Windmolenparken in zee catastrofaal voor vissen en zeezoogdieren” (Vroege Vogels, 2005). De verontrustende beweringen welke dhr. Verboom aanhaalt in dit interview zorgt er voordat de Nederlandse Vissersbond zich nader heeft verdiept in dit onderwerp. De Nederlandse Vissersbond wil er op wijzen dat door de promotie (deel)onderzoeken van zowel gedragsbioloog dhr. Neo en geluidsdeskundige dhr. Özkan Sertlek nieuwe inzichten zijn verkregen in de gevolgen van geluid op een ecosysteem. Dit is zeker van belang gezien het feit dat er maar een beperkte hoeveelheid aan onderzoeksgegevens naar het effect van geluid op onderwaterleven beschikbaar is. De beroepsvisserij pleit voor nader onderzoek naar het mogelijk onbedoeld verstoren of verjagen van vissen door middel van geluid in het geplande tracé wel overwogen wordt meegenomen in de besluitvorming. Wat zijn de effecten van geluid bij plaatsing van de windturbines op zee? Wat zijn de effecten van het geluid van de draaiende windturbines en de bijbehorende trillingen van de turbines richting de zeebodem? Het zijn relevante vragen waarop vooralsnog geen sluitende antwoorden gegeven zijn.

Neo *et al.* (2015) constateerde in een onderzoek dat zeebaarzen zich na enige tijd herstelden naar hun normale zwemgedrag en dat ze gewend leken te raken aan de geluiden. Opmerkelijk was wel dat de vissen eerder wendden aan een harder geluid dat langdurig werd afgespeeld dan aan een zachter geluid met pauzes (Neo *et al.*, 2015). Na elke pauze leken de vissen telkens weer te schrikken van het geluid (Neo *et al.*, 2015). Dit onderzoek bevestigt dat we met menselijke perceptie snel een verkeerde interpretatie kunnen maken zonder degelijk onderzoek. Dit zou betekenen dat de onderwater geluidseffecten (zeker met de toenemende scheepsverkeer op kleiner deel van Noordzee) mogelijk sterker zijn dan nu vaak wordt verondersteld. Een onderzoek naar onderwater geluid waar modelleringen zijn gemaakt van geluidsverspreiding, wat van belang is voor het voorspellen van effecten op het leven onderwater door Özkan Sertlek *et al.* (2016), had dit mogelijk beter inzichtelijk kunnen maken.

Ook in een onderzoek naar het effect van heien op kabeljauw (*Gadus morhua*) kwam naar voren dat er sprake was van een schrikreactie bij het heien van de zogenaamde monopiles van windmolens (van der Knaap *et al.*, 2022). Bij deze schrikreactie zwommen vissen naar de bodem en zwommen de vissen verder weg van waar het geluid vandaan kwam. Ook al werden er in dit onderzoek geen lange termijn effecten gemeten, waarschuwen de onderzoekers wel voor een cumulatief effect wanneer er sprake is van gelijktijdige hei-activiteiten en dat er meer onderzoek moet worden gedaan naar de effecten op andere soorten. Door meer onderzoek te doen naar de negatieve effecten van deze activiteit kunnen wellicht toekomstige ongewilde negatieve gevolgen voor bijvoorbeeld de visstand kunnen worden voorkomen. Een ander onderzoek naar het effect van antropogene geluiden op kabeljauw waarschuwt daarentegen dat wanneer voedselinname en de mate van populatiegroei worden aangetast, dit grote effecten kan hebben op populatieniveau wanneer deze de vruchtbaarheid, overleving en de ‘age of maturation’¹ beïnvloeden (Soudijn *et al.*, 2020).

De beroepsvisserij heeft te maken met diverse natuurbeschermingsregels en daartoe behorende wetgeving. Het wordt steeds lastiger om de benodigde vergunningen op basis van de Wet natuurbescherming (Wnb-vergunningen) te verkrijgen. De beroepsvissers hebben te maken met vele kritische (ecologische) eisen waaraan zij moeten voldoen en hier werken de vissers met zorg aan mee. Daarom wil de beroepsvisserij, een activiteit welke al eeuwenlang plaatsvindt op de Noordzee, voorkomen dat er negatieve effecten optreden op het ecosysteem van de Noordzee en aangrenzende wateren, voortkomend uit dit windenergieproject. Zeker als eventuele negatieve gevolgen in de toekomst worden gebruikt om de beroepsvisserij (wederom) verder in te perken vanwege cumulatieve effecten.

¹ Leeftijd wanneer een vis geslachtsrijp is

Evenals het plan kennisgeving 'Voornemen en participatievoorstel' 'Net op zee Nederwiek 3' dient de beroepsvisserij ook (periodiek) vergunningen aan te vragen voor de beroepsmatige visserijactiviteiten die zij uitvoert. Hierbij dienen Passende Beoordelingen geschreven te worden, waarbij o.a. de effecten van de visserijactiviteiten dienen te worden gecumuleerd met de effecten van overige (reeds bestaande/gegunde) activiteiten binnen het Noordzeegebied. Gelet op het feit dat dit voorbereidende werkzaamheden zijn voor het uiteindelijke beoogde doel van deze activiteit (= realisatie windmolenparken) zullen de grootschalige en blijvende activiteit, in combinatie met de eventuele negatieve effecten op het ecosysteem van deze activiteit, is de verwachting dat het verkrijgen van de benodigde vergunningen voor de beroepsvisserij zullen worden bemoeilijkt.

Meulensdijk (2018) vermeldt dat de provincie Groningen de windmolens stil zet om de vogelsterfte tegen te gaan. De windmolens zijn stilgelegd op basis van het verslag van Krijgsveld *et al.* (2016), welke concludeerden dat er gemiddeld 33 vogels per turbine per jaar slachtoffer werden (in de Eemshaven, geen landelijk gemiddelde). Vogels genieten, op basis van (inter)nationale wet- en regelgeving, een goede bescherming. Een concreet voorbeeld van de gevolgen van de bescherming van vogels op visserij is dat er een project is opgezet om de interactie tussen Zwarte-zee-eenden en Spisulavisserij te volgen, namelijk: 'Ruimte voor vogels en vissers: handelingsperspectief voor een duurzame visserij op *Spisula subtruncata* in de Nederlandse kustwateren'. Dit project heeft het mogelijk gemaakt om een tijdelijke Wnb-vergunning te krijgen met een aantal strenge voorwaarden. Een belangrijk gebied voor zowel de Spisulavisserij als Zwarte-zee-eenden bevindt zich ten westen van IJmuiden, omdat de hoogste aantallen en biomassa van *Spisula* bij Nederland is waargenomen in 2017 en hier met een onregelmatig patroon ook hoge aantallen (duizenden) Zwarte-zee-eenden worden aangetroffen (Troost *et al.*, 2017 en Liliypaly *et al.*, 2018). De Nederlandse Vissersbond wil erop wijzen dat de voorbereidende werkzaamheden van de windmolens gepland staan in een belangrijke gebied van *Spisula* en Zwarte-zee-eenden. Hierdoor bestaat de kans dat er verstoring optreedt en Spisulabanken irreversibele schade toe worden gebracht. Dit zou grote gevolgen kunnen hebben voor de afgifte van Wnb-vergunning voor Spisulavisserij in andere jaren. Zo zal het bijvoorbeeld men dit gebied kunnen sluiten voor (*Spisula*)visserij zodat de populaties weer kunnen aansterken van de geleden schade van de voorbereidende werkzaamheden voor de windmolenpark. Verder waarschuwen wetenschappers dat men waakzaam moet zijn met het verder uitbouwen van windmolen parken op zee die spannen over de gehele lengte van vliegroutes van vogelpopulaties (Fox & Petersen, 2019). De angst bestaat dat vogels in dit geval vaker te maken zullen krijgen aanvaringen met windturbines. De Nederlandse Vissersbond wil er graag op attenderen dat de gevolgen voor de vogels van groot belang zijn voor het verkrijgen van de gewenste vergunningen en dat er nu nog vele onzekerheden zijn over de gevolgen van (voorbereidende werkzaamheden voor) windmolens op zee.

Onderzoek

Samengevat betekent één en ander dat het aangewezen gebied "onbruikbaar/minder bruikbaar" is voor visserij groter is dan enkel de windmolenparken zelf. Daarnaast zijn concrete alternatieve mogelijkheden voor de visserij in Nederlandse windmolenparken beperkt en niet goed in de praktijk getest (Rasenberg *et al.*, 2015). Het is van groot belang dat er meer en gedegen onderzoek wordt verricht naar de gevolgen op het ecosysteem d.m.v. het plaatsen van windmolenparken en aanverwant is er gericht onderzoek benodigd naar de opties voor doorvaart en medegebruik. Zo ligt het in de verwachting dat de visserij op krabben en kreeften in windparken op zee wellicht rendabel kan worden, maar ook dit is afhankelijk van diverse randvoorwaarden (Rasenberg *et al.*, 2015). Tegelijkertijd wordt door de meeste vormen van medegebruik de doorvaartmogelijkheid belemmert (Bolman *et al.*, 2019). Zo is het noodzakelijk om (meer) rekening te houden met de belangen van de demersale sleepnetvisserij aangezien deze groep vissers de meeste hinder en bijbehorende (financiële) schade ondervindt van de windparken op zee.

Ondanks alle consultaties de afgelopen jaren stelt de Nederlandse Vissersbond dat het belang van de beroepsvisserij en dat van het ecosysteem te weinig erkend en meegenomen is in de plannen. De visserijsector voelt zich dan ook niet serieus genomen en de betrokkenen hebben onvoldoende gevoel

bij de verliezen die door deze beroepsgroep geleden worden. De visserij is gebaat bij een gezond ecosysteem en aantasting ervan dient te worden voorkomen.

De kansen van de visserij zijn afhankelijk van de kennis van welke organismen goed gedijen in deze nieuwe ecosysteem. Daarom dienen er opnames te worden gedaan wat betreft de impact en de gevolgen van de installaties op het mariene milieu inclusief de visbestanden. Daarnaast is het voor het aanvragen van diverse vergunningen, onder andere op basis van de Wet natuurbescherming, voor visserij-activiteiten zeer belangrijk om te weten wat de cumulatieve effecten zijn van diverse activiteiten op zee. Hiervoor zijn de gezamenlijke effecten van diverse activiteiten op zee voornamelijk belangrijk voor vogelbestanden. Daarom zou de Nederlandse Visserijbond graag zien dat deze cumulatieve effecten nader worden onderzocht.

Plaatsing kabels

De Nederlandse Visserijbond is van mening dat de nog te ontwikkelen en te realiseren windparken op zee geplaatst moeten worden in gebieden die weinig worden bevestigd. Het plaatsen van de kabels zal rijke visgronden doorkruisen. Doordat de plaatsing van kabels onmisbaar is voor de realisatie van het windpark zal de Nederlandse Visserijbond graag willen zien dat er gekozen wordt voor de tracé met de minste impact op visserij, namelijk het tracé met de kortste route door de zeebodem. Aansluitend streeft de Nederlandse Visserijbond ernaar dat de kabels op voldoende diepte worden gegraven. De visserijsector heeft in het verleden vaker zorgen geuit over kabels van windmolenparken die bloot komen te liggen op de bodem van de Noordzee, omdat netten eventuele schade zouden kunnen aanbrengen aan deze kabels. Zo stelde TenneT in het verleden bij het ontwerpbesluit "Net op zee Hollandse Kust (noord) en Hollandse Kust (west Alpha)" het volgende hierover: "Dat kabels niet bloot komen te liggen is ook het belang van TenneT. Blootliggende kabels kunnen makkelijker beschadigen, door o.a. noodankers, visnetten en gezonken afval. TenneT kiest daarom voor een begraafdiepte die in principe geen onderhoud vergt gedurende de levensduur van de kabels. Ook geldt er vanuit de Waterwet een verplichte begraafdiepte met daarbij een monitorings- en herstelverplichting". We hopen dat ook tijdens deze werkzaamheden TenneT ervoor kiest om de kabels op voldoende diepte in de zeebodem te willen gaan plaatsen, waarbij het de voorkeur geniet om dit op minimaal drie meter diepte te plaatsen. Aanvullend is het voor de beroepsvisserij van belang dat de werkzaamheden in een korte tijd gebeuren i.v.m. overlast, door middel van verstoring doelsoorten en fysieke verstoring van vismogelijkheden bijvoorbeeld door kabels of werktuigen. Wij pleitten daarom voor een korte periode, gezamenlijk geen meerdere kwartalen/jaren duurt, voor het legen en daadwerkelijk ingraven van de kabels.

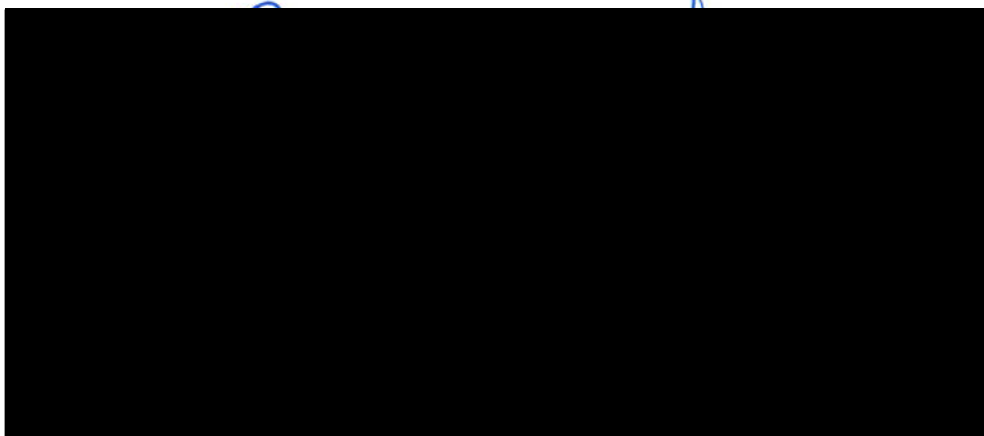
Daarnaast blijft de Nederlandse Visserijbond bezorgd over de gevolgen van de toekomstig te realiseren windmolenparken en meer specifiek ten aanzien van de gevolgen van windmolenparken op de beroepsvisserij die in de directe omgeving plaatsvindt. Duidelijk is dat het ecosysteem in de voormalige visgronden en directe omgeving zal gaan veranderen met deze nieuwe "kunstwerken" en aanverwant de beperkingen van de visserijactiviteiten rondom de windparken.

Tot slot

Wij gaan ervan uit dat we u voldoende hebben geïnformeerd omtrent het belang van visserij door middel van deze zienswijze. Wij willen als belanghebbende worden gekend in de verdere besluitvorming en zouden zo nodig graag nadere mondelinge toelichting van deze zienswijze willen geven. Mocht u naar aanleiding van deze brief vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met [REDACTED] via telefoonnummer 0527-698151 of per e-mail [REDACTED]. Ik vertrouw erop dat u onze zienswijze serieus in overweging neemt. Bij voorbaat dank voor uw medewerking en in afwachting van uw antwoord.

Met vriendelijke groet,

NEDERLANDSE VISSERSBOND

Referenties

Bolman, B., Boon, A., Maarse, M., Roetert, T., Schouten, J.J. en Vergouwen, S., 2019. Verkenning toekomstig medegebruik windparken. Deltares rapport 11203133-002-ZKS-0007

Boon, A.R., Caires, S., Wijnant, I.L., Verzijlbergh, R., Zijl, F., Schouten, J.J., Muis, S., van Kessel, T., van Duren, L. en van Kooten, T., 2018. Assessment of system effects of large-scale implementation of offshore wind in the southern North Sea. Deltares rapport 1202792-002-ZKS-0006

Coolen, J.W.P., van der Weide, B., Cuperus, J., van Moorsel, G., Blomberg, M., Faasse, M., Bos, O.G. en Lindeboom, H. J. Chapter 6: BENTHIC BIODIVERSITY ON OLD PLATFORMS, YOUNG WIND FARMS AND ROCKY REEFS, onderdeel van thesis verslag: Coolen, J.W.P. North Sea Reefs. Benthic biodiversity of artificial and rocky reefs in the southern North Sea 203. PhD thesis, Wageningen University & Research, Wageningen, NL, 2017. DOI 10.18174/404837.

Fox, A. D., & Petersen, I. K. (2019). Offshore wind farms and their effects on birds. Dansk Orn. Foren. Tidsskr, 113, 86–101. <https://www.researchgate.net/publication/335703152>

Glorius, S., van Hal, R., Kaag, K., van der Weide, B., Chen, C., van Kooten, T., 2016. Benthic development around a gas platform in the North Sea - a small scale closure for fisheries; A trait based approach. Wageningen, Wageningen Marine Research (University & Research centre), Wageningen Marine Research report C121/16, pp: 422.

Gyimesi, A.E.L., Rebolledo, B., Kleyheeg-Hartman, J.C., de Jong, J.W., Teunis, M., Didderen, K., Boonman, M., Schutter M. en Fijn R.C., 2018. Achtergronddocument ten behoeve van MER en PB windenergiegebied Hollandse Kust (noord). Kavel V en VI: vogels, vleermuizen, vissen en benthos. Bureau Waardenburg Rapportnr. 18-068. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Krijgsveld, K.L., Kleyheeg-Hartman, J.C., Klop E. en Brenninkmeijer, A., 2016. Stilstandsvoorziening windturbines Eemshaven. Mogelijkheden en consequenties. Bureau Waardenburg-rapportnr 16-100. Altenburg & Wymenga, Veenwouden en Bureau Waardenburg, Culemborg

Lindeboom, H. J., Kouwenhoven, H. J., Bergman, M.J.N., Bouma, S., Brasseur, S., Daan, R., Fijn, R.C., de Haan, D., Dirksen, S., van Hal, R., Hille Ris Lambers, R., ter Hofstede, R., Krijgsveld, K.L., Leopold, M. en Scheidat, M., augustus 2011. Short-term ecological effects of an offshore wind farm in the Dutch coastal zone; a compilation. IOP Publishing Ltd, Environmental Research Letters, Volume 6, Nummer 3.

Lilipaly S., Arts, F.A., Sluijter, M. en Wolf, P.A., 2018. Midwintertelling van zee-eenden in de Waddenzee en Nederlandse kustwateren in november 2017 en januari 2018. Rapport RWS – Centrale Informatievoorziening. Rapport BM 18.24 DPM Rapportnr. 2018-05. Delta ProjectManagement, Vlissingen.

Meulendijks, J., 18 april 2018. Groningen zet windmolens stil om vogelsterfte tegen te gaan: windboeren niet blij. Web artikel, de monitor, KRO_NCRV. Link: <https://demonitor.kro-ncrv.nl/artikelen/groningen-zet-windmolens-stil-om-vogelsterfte-tegen-te-gaan-windboeren-niet-blij>

Neo, Y. Y., Ufkes, E., Kastelein, R. A., Winter, H. v., ten Cate, C., & Slabbekoorn, H. (2015). Impulsive sounds change European seabass swimming patterns: Influence of pulse repetition interval. Marine Pollution Bulletin, 97, 111–117

Özkan Sertlek, H., Aarts, G., Brasseur, S., Slabbekoorn, H., ten Cate, C., von Benda-Beckmann, A. M., & Ainslie, M. A. (2016). Mapping underwater sound in the dutch part of the North Sea. *Advances in*

Experimental Medicine and Biology, 875, 1001–1006. https://doi.org/10.1007/978-1-4939-2981-8_124

Rasenberg, M., Smith, S., Turenhout, M. Taal, K. (2015) Vissen in windmolenparken: inventarisatie van de (on)mogelijkheden. IMARES Rapport [C030/15]

Rivier, A., Bennis, A. C., Pinon, G., Magar, V., & Gross, M. (2016). Parameterization of wind turbine impacts on hydrodynamics and sediment transport. *Ocean Dynamics*, 66(10), 1285–1299. <https://doi.org/10.1007/S10236-016-0983-6>

Soudijn, F. H., Kooten, T. van, Slabbekoorn, H., & Roos, A. M. de. (2020). Population-level effects of acoustic disturbance in Atlantic cod: a size-structured analysis based on energy budgets. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences*, 287(1929), 20200490. <https://doi.org/10.1098/RSPB.2020.0490>

Troost, K., Perdon, K.J., van Zwol, J., Jol, J. en van Asch, M, 13 september 2017. Schelpdierbestanden in de Nederlandse kustzone in 2017. Stichting Wageningen Research Centrum voor Visserijonderzoek (CVO), CVO rapport: 17.014.

van Berkel, J., Burchard, H., Christensen, A., Mortensen, L. O., Petersen, O. S., & Thomsen, F. (2020). The effects of offshore wind farms on hydrodynamics and implications for fishes. *Oceanography*, 33(4), 108–117. <https://doi.org/10.5670/OCEANOGRAPHY.2020.410>

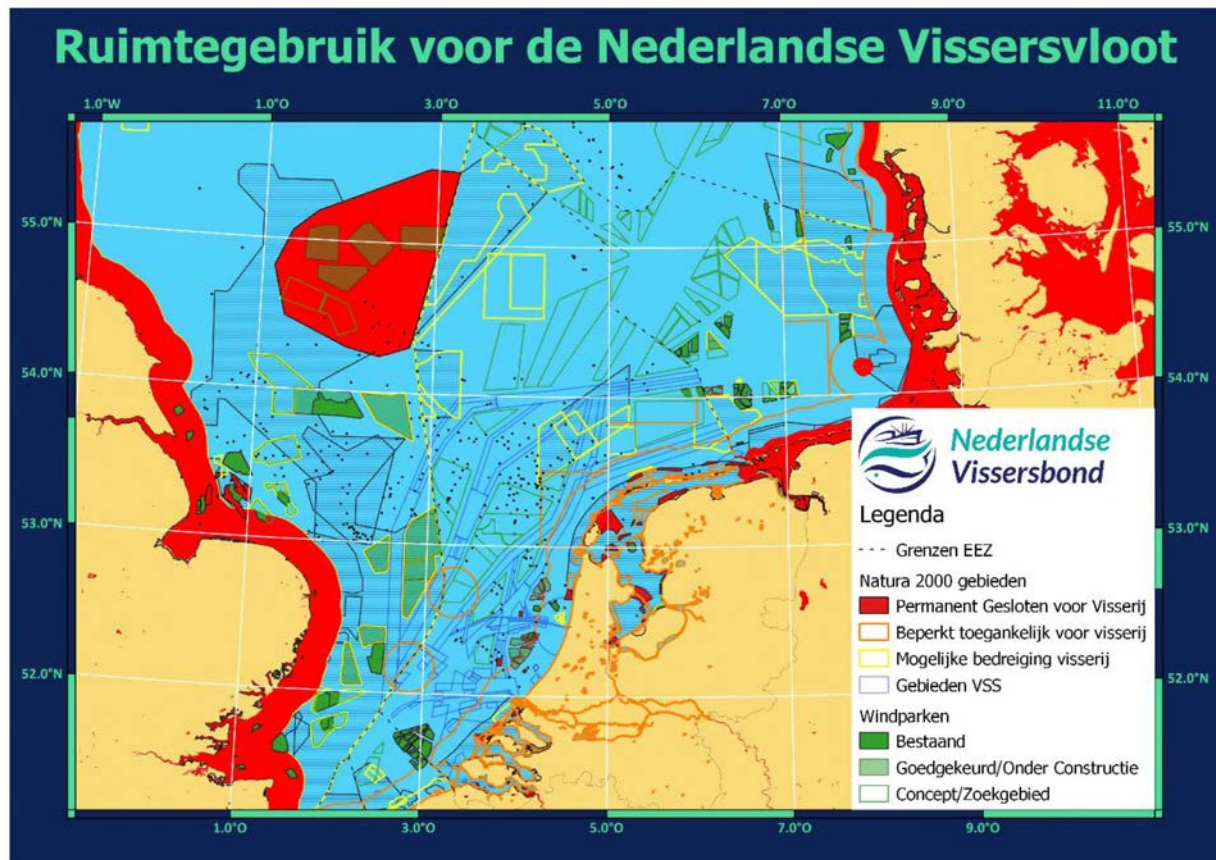
van der Knaap, I., Slabbekoorn, H., Moens, T., van den Eynde, D., & Reubens, J. (2022). Effects of pile driving sound on local movement of free-ranging Atlantic cod in the Belgian North Sea. *Environmental Pollution*, 300, 118913. <https://doi.org/10.1016/J.ENVPOL.2022.118913>

Van Hal R., B. Couperus, S. Fassler, S. Gastauer, B. Griffioen, N. Hintzen, L. Teal, O. van Keeken, E. Winter, 2012. Monitoring- and Evaluation Program Near Shore Wind farm (MEP-NSW) - Fish community. IMARES Report C059/12 OWEZ_R_264_T1_20121215_final_report_fish.

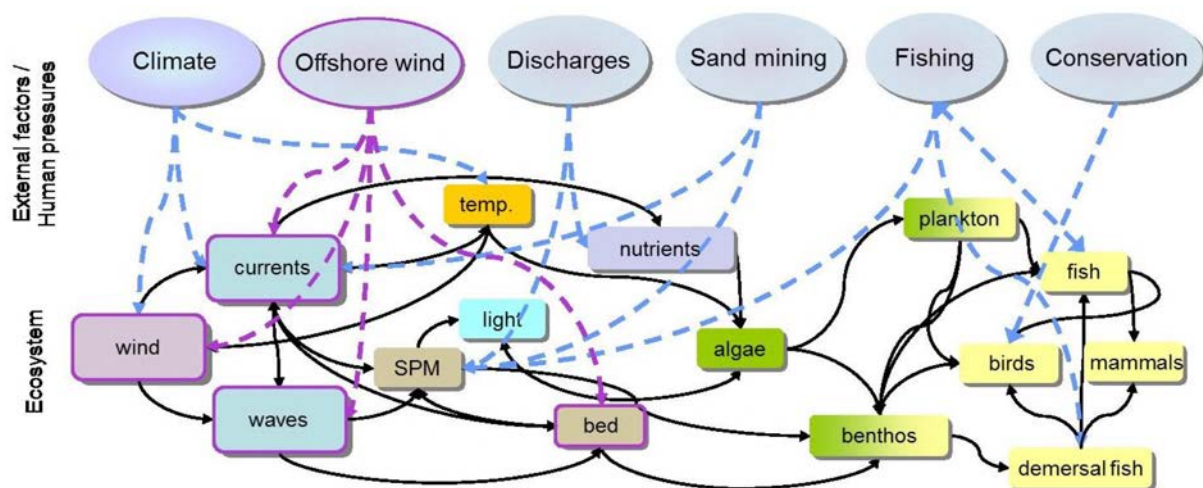
Vroege vogels, 3 juli 2005. Windmolenparken in zee catastrofaal voor vissen en zeezoogdieren. Artikel ten behoeve van interview met Wim Verboom, link: <https://vroegevogels.bnnvara.nl/nieuws/windmolenparken-in-zee-catastrofaal-voor-vissen-en-zeezoogdieren>.

Winter, H.V., G. Aarts & O.A. van Keeken 2010. Residence time and behaviour of sole and cod in the Offshore Wind farm Egmond aan Zee (OWEZ). Report number OWEZ_R_265_T1_20100916. Imares Wageningen UR.

Bijlage 1 Ruimtegebruik Noordzee

Bijlage 2 Systematische effecten van grootschalige implementatie van offshore windparken

BRON: Boon *et al.*, 2018.

Verzonden: 11/10/2022 6:16:51 PM

Onderwerp:

Project: Net op zee Nederwiek 3 Voornemen en participatievoorstel

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Vindt u dat de juiste alternatieven worden onderzocht? Heeft u nog aanvullingen?

Ik heb geen aanvullingen m.b.t. Alternatieven want dit valt buiten mij kennis gebied.

Welke aandachtspunten heeft u voor het uit te voeren onderzoek?

Alle energie oplossingen moeten de natuur niet belasten. Een onderzoek om windmolens buiten het migratie traject van vogels vind ik heel belangrijk.

Kunt u zich vinden in de wijze waarop belanghebbenden uit de omgeving worden betrokken bij het proces? Welke wensen heeft u voor uw eigen betrokkenheid?

Ik ben blij dat een aantal natuur organisaties hiermee betrokken zijn. Ik mis wel een natuur organisatie in het belangen van de vissen en alle zee fauna en flora.

Is en komt er voldoende informatie beschikbaar op de manier die in het voorstel voor participatie beschreven is?

Ik kan niets vinden over de onderzoek naar de alternatieven die minder natuur belastend zijn, zoals bijv. windmolens op het migratie traject van vogels.